

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/26/2025
Identifikačné číslo spisu:	1222200300
Dátum vydania rozhodnutia:	13.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1222200300.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. J., narodeného XX. I.O. XXXX, J., Y. XXXX/XX, 2/ Ľ. J., narodenej XX. D. XXXX, J., Y. XXXX/XX, oboch zastúpených spoločnosťou VICOVÁ & ŠUMICHRAST advokátska kancelária, Bernolákovo, Družstevná 1363/10, IČO: 50 118 617, proti žalovanej SUPREME development s. r. o., Bratislava-Nové mesto, Záborského 29, IČO: 43 989 675, zastúpenej advokátom Mgr. Ivanom Uhlárom, Rovinka, Jarná 2067/26, o zriadenie vecného bremena, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B2-16C/2/2022, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. októbra 2023 sp. zn. 15Co/138/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. októbra 2023 sp. zn. 15Co/138/2022 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 16C/2/2022-164 zo 6. apríla 2022 zriadil v prospech žalobcov vecné bremeno in rem spočívajúce v práve prechodu a prejazdu vo vyznačenom rozsahu dielov č. X, X, X, X, X o celkovej výmere vecného bremena 259 m² v súlade s Geometrickým plánom č. 1514/21, vyhotoviteľa GEOMAP2 s.r.o., Borekova 54, Bratislava, IČO: 47 826 631, vyhotoveným dňa 13. apríla 2021 W.. L. Q., autorizačne overeným dňa 13. apríla 2021 W.. L. Q., úradne overeným dňa 17. júna 2021 pod č. GI- 1230/21 W.. C. K., ktorý je prílohou rozsudku a to na pozemku registra „C“, parcelného č. XXXXX/X, druh pozemku- zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1564 m², zapísaného pre k. ú. O., obec J.-mestská časť O., okres J. W. na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX evidovanom Okresným úradom Bratislava; uložil žalobcom 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanej náhradu vo výške 4.247,84 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcom priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Právne vec posúdil v súlade s čl. 20 ods. 4 ústavy, ustanoveniami § 151o ods. 1 až 3, § 151n ods. 1 Občianskeho zákonníka a vecne ustálil splnenie zákonných predpokladov pre zriadenie vecného bremena, preto žalobe vyhovel. S poukazom na ustanovenie § 151 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), súd prvej inštancie považoval všetky skutkové tvrdenia žalobcov za nesporné, keďže žalovaná nepoprela ich skutkové tvrdenia, k žalobe sa nevyjadrila. Žalobcovia v konaní najmä fotodokumentáciou a kópiou katastrálnej

mapy preukázali, že ich rodinný dom a k nemu príslušné pozemky sú z troch strán zastavané inými rodinnými domami a jediná prístupová cesta z miestnej komunikácie k rodinnému domu a garáži vo vlastníctve žalobcov vedie cez pozemok Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy (ďalej len „hlavné mesto“) a pozemok žalovanej, ktorý obložil betónovými panelmi, čím znemožnil akýkoľvek prístup k rodinnému domu žalobcov motorovými vozidlami. Z katastrálnej mapy, ktorú predložili žalobcovia síce vyplýva, že medzi pozemkami a rodinným domom žalobcov, pozemkom žalovanej a miestnou komunikáciou Y. sa nachádza ešte pozemok vo vlastníctve hlavného mesta, avšak aj z obsahu ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka jednoznačne vyplýva, že Občiansky zákonník má v uvedenom zákonom ustanovení pod pojmom „príslušný pozemok“ na mysli nielen bezprostredne príslušný pozemok, čo je v danom prípade pozemok hlavného mesta, ale aj pozemky, cez ktoré sa vlastník stavby môže dostať k verejnej komunikácii (ceste), prípadne k pozemku, z ktorého sa môže dostať k verejnej komunikácii, teda pozemku žalovanej. Jediným možným prístupom a príchodom pre motorové vozidlá k rodinnému domu žalobcov je výlučne prejazd cez pozemok žalovanej a to v rozsahu požadovaného vecného bremena, ktorý bol na prejazd využívaný žalobcami, ako aj ďalšími osobami ešte predtým, ako k pozemku nadobudla vlastnícke práva žalovaná. Navyše žalovaná mala od počiatku vedomosť o tomto spôsobe využívania pozemku a aj po nadobudnutí vlastníckeho práva k pozemku, tento pozemok nasledujúcich 13 rokov slúžil ako jediná cestná prístupová komunikácia pre žalobcov, ako aj na parkovanie motorových vozidiel pre verejnosť. Jeho užívanie na parkovanie, prechod a prejazd bolo bezproblémové. Z uvedeného dôvodu preto žalobcami požadovaným zriadením vecného bremena, nedôjde k neprimeranému obmedzeniu žalovanej. Znaleckým posudkom č. 171/2021 z 3. augusta 2021 vypracovaným W. C. W., G., znalcom z odboru stavebníctvo-pozemné stavby, poruchy stavieb, statika stavieb, odhad hodnoty nehnuteľnosti, vyplýva hodnota vecného bremena pre oprávneného z vecného bremena -vlastníkov stavby súpisného č. XXXX v sume 14.159,45 eura, pričom vecným bremenom sú zaťažené diely pozemku CKN parcelného č. XXXXX/X č. X, X, X, X a X. Z predloženého geometrického plánu a fotodokumentácie súd prvej inštancie dospel k záveru, že vecné bremeno v rozsahu požadovanom žalobcami obmedzí vlastníka pozemku -žalovanú v primeranej, v čo najmenšej miere.

1.2. K priznanej náhrade za zriadenie vecného bremena, súd prvej inštancie vychádzajúc z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd konštatoval, že zriadenie vecného bremena cesty súdom je možné len za náhradu, ktorá musí byť primeraná ujme, ktorú utrpí vlastník pozemku v dôsledku zriadenia práva cesty. Pri stanovení výšky náhrady zohľadnil, že vecné bremeno v rozsahu dielu č. X až X, za predpokladu zriadenia vecného bremena aj v prospech ostatných vlastníkov radovej zástavby rodinných domov, bude v prípade dielu č. X šesťnásobná, v rozsahu dielu č. X štvornásobná, v rozsahu dielu č. X trojnásobná a v rozsahu dielu č. X dvojnásobná. Z uvedeného dôvodu určil náhradu za zriadenie vecného bremena vo výške 30 % zo sumy určenej znaleckým posudkom, t. j. vo výške 4.247,84 eura, ktorú považoval za primeranú ujmu, ktorú vlastník pozemku v dôsledku zriadenia vecného bremena utrpí. Na záver súd prvej inštancie poznamenal, že vyznačenie práva cesty vyplýva z geometrického posudku, ktorý tvorí prílohu rozhodnutia vo veci samej. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. októbra 2023 sp. zn. 15Co/138/2022 potvrdil rozsudok súd prvej inštancie vo výroku o zriadení vecného bremena a vo výroku o priznanej výške náhrady; zmenil výrok o nároku na náhradu trov konania tak, že žalobcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ako aj nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. V odôvodnení konštatoval správne zistenie skutkového stavu, ako aj správnosť právneho posúdenia súdom prvej inštancie. Zároveň sa stotožnil aj s jeho odôvodnením. Na zdôraznenie správnosti a k uplatneným námietkam odvolací súd uviedol, že sa stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie o splnení zákonných predpokladov pre zriadenie vecného bremena i pre určenie výšky náhrady za jeho zriadenie. Žalobcovia preukázali, že sú vlastníkami nehnuteľností - stavby, rodinného domu súpisného č. 1946, postavenej na pozemkoch registra „C“, parcelného č. XXXXX/XX, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 178 m², parcelného č. XXXXX/XX, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 178 m², parcelného č. XXXXX/XX, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 62 m² a parcelného č. XXXXX/XX, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 156 m² o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/1 k celku, zapísaných na LV

č. XXXX, pre k. ú. O.. Taktiež bolo preukázané, že žalovaná je vlastníkom nehnuteľnosti - pozemku registra „C“, parcelného č. XXXXX/X, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1 564 m² o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/1 k celku, zapísaného na LV č. XXXX, pre k. ú. O.. Žalovaná skutkové tvrdenia žalobcov o tom, že im znemožnila akýkoľvek prístup k ich nehnuteľnostiam, ako aj, že musia prejsť cez uvedený pozemok žalovanej nijako nepoprela, lebo v konaní pred súdom prvej inštancie zostala nečinná.

2.2. Odvolací súd s poukazom na novú právnu úpravu procesného predpisu (§ 150, § 153, § 151 ods. 1 a 2 CSP) dôvodil, že na odvrátenie fikcie nespornosti skutkových tvrdení protistrany stačí ich všeobecné popretie, ak strana uvedie vlastné tvrdenia o skutkových okolnostiach. V prípade nespornosti skutkových tvrdení, súd dokazovanie nevykonáva. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcu sa zachovania princípu rovnosti zbraní napríklad rozhodnutie z 27. apríla 2010 vo veci Hudáková proti Slovenskej republike z ktorého vyplýva, že princíp rovnosti zbraní ako jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície vis-à-vis proti jej protistrane. Okrem tejto požiadavky, koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim. Právo na spravodlivé súdne konanie však nie je absolútne a jeho rozsah sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností prípadu (ESLP v veciach Asnar proti Francúzsku, Vokoun proti Českej republike).

2.3. Vychádzajúc z obsahu podaného odvolania žalovanou, v ktorom žalovaná začala popierať skutkové tvrdenia žalobcov, odvolací súd zdôraznil, že tak konala neskoro v rozpore s princípom koncentrácie konania (čl. 10 Základných princípov CSP). Súd prvej inštancie vyzval žalovanú a uložil jej lehotu na uplatnenie prostriedkov procesnej obrany, na ktorú výzvu žalovaná nereagovala, ani sa nedostavila na nariadené pojednávanie. V podanom odvolaní žalovaná neuviedla prostriedky procesného útoku alebo procesnej obrany, ktoré by sa týkali podmienok konania, vylúčenia sudcu alebo nesprávne obsadeného súdu, alebo že by malo byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, prípadne ich bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní. Žalovaná až v poslednom vyjadrení (v spise na č. l. 221) okrem iného namietala, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Na preukázanie jej tvrdenia predložila geometrický plán č. 30/2023, ktorú námietku však neuplatnila v podanom odvolaní. K namietanému hodnoteniu dôkazov a k odôvodneniu rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd následne skonštatoval, že namietané okolnosti žalovanou k spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov nemajú za následok nesprávnu úvahu súdu prvej inštancie. Jeho odôvodnenie, ako aj hodnotiacia úvaha je v súlade so zásadou vyplývajúcou z § 191 CSP, ktoré vykonané dôkazy boli vyhodnotené jednotlivo, v ich vzájomnej súvislosti a logickej nadväznosti. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. Napadnutý výrok o trovách konania zmenil v súlade s § 388 CSP, z dôvodu nerozlučného spoločenstva na strane žalobcom, ktoré nevyplývalo z napadnutého výroku rozsudku súdu prvej inštancie. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Porušenie práva na spravodlivý proces malo spočívať v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia k aplikácii ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka a čl. 20 ods. 4 ústavy o obmedzení vlastníckeho práva. Namietala, že súd prvej inštancie v rámci konania neposudzoval primeranosť a nevyhnutnú mieru zásahu do vlastníckeho práva pri zriaďovaní vecného bremena v prospech žalobcov, pričom uvedená povinnosť mu vyplýva z čl. 20 ods. 4 ústavy a z ustálenej judikatúry najvyšších súdnych autorít. Navyše dôkazy predložené žalobcami sami o sebe vyvracajú ich tvrdenia o primeranosti a minimálnom a nevyhnutnom rozsahu zásahu do jej vlastníckeho práva. Podľa názoru dovolateľky je napadnuté rozhodnutie prekvapivé, čím došlo k porušeniu práva na predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. Po zhrnutí ustáleného skutkového stavu súdom prvej inštancie, vrátane jeho odôvodnenia, dovolateľka namietala rozsah zriadeného vecného bremena. Tvrdila, že žalobcom postačí na prejazd pre jedno vozidlo t. j. 2,25-2,4 m.

Väčšiu šírku by žalobcovia nemohli na prejazd využívať nakoľko prejazdová (betónová časť) na pozemku hlavného mesta, cez ktorý musia žalobcovia prejsť, aby sa dostali k ich rodinnému domu je len v rozsahu šírky na prejazd jedným vozidlom. I napriek tejto skutočnosti bolo vecné bremeno na prejazde a prechode v prospech žalobcov zriadené o šírke 6,25 m, čo považovala za neprimeraný zásah do jej vlastníckeho práva. K proporcionality medzi výhodou vlastníka stavby a ujmov vlastníka pozemku poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 23. mája 2021 sp. zn. 22Cdo 2977/2009. Následne namietala, že súd prvej inštancie nepostupoval podľa čl. 20 ods. 4 ústavy. V tejto súvislosti zdôraznila, že ústavný súd zaviedol do interpretácie a aplikácie čl. 20 ods. 4 ústavy test akceptovateľnosti zásahu do práva pokojne užívať svoj majetok (PL. ÚS 19/09 nález z 26. januára 2011). Podľa jej názoru, súd prvej inštancie neposudzoval primeranosť, proporcionality a nevyhnutnosť miery zásahu do vlastníckeho práva a teda, či žalobcovia v rozsahu, ktorým navrhovali zriadiť vecné bremeno nezískajú neprimeranú výhodu a či navrhovaný rozsah vecného bremena je v takomto rozsahu nevyhnutný. Dovolateľka tiež tvrdila, že súd nie je viazaný návrhom žalobcov o exaktnom vymedzení vecného bremena navrhovaného žalobcami v geometrickom pláne. Musí posudzovať, či existuje aj iná možnosť alebo rozsah, ktoré by žalovanú zaťažovalo čo najmenej. V tejto súvislosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo 2357/2012 zo 16. augusta 2013 z ktorého relevantnú časť citovala. Zároveň namietala, prečo žalobcovia navrhli trasovanie vecného bremena geometrickým plánom iracionálne cez jej pozemok. Vjazd celého trasovania práva cesty na pozemok žalovanej označený ako diel č. 1, ktorý je navrhovaný odskokom od hranice pozemku ako keby stredom a nie krajom pozemku žalovanej a súčasne všetky aj nasledujúce diely cesty sú navrhované neprimerane široko (diely č. X, X, X, X, XX, XX, XX, XX) na to, aby sa dalo hovoriť o nevyhnutnom zásahu do vlastníckeho práva. Tvrdila, že šírky jednotlivých dielov, ako aj trasovanie vjazdu na pozemok žalobcov boli navrhnuté tendenčne a účelovo v snahe brániť investičnému projektu výstavby „Bytového domu Y.“ a povinnosti žalovanej splniť záväzok voči hlavnému mestu a to vybudovať 28 parkovacích miest. Z uvedených dôvodov dovolateľka považovala zriadené vecné bremeno v príkrom rozpore s ústavou garantovaným právom v zmysle čl. 20 ods. 4. Tvrdila, že súd prvej inštancie vôbec neskúmal nevyhnutnosť a skutočne potrebný rozsah žalobcami, čím porušil právo na spravodlivý proces. Odvolací súd sa i napriek uplatneným námietkam stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie. Napadnuté rozhodnutie považovala za arbitrárne, nedostatočne odôvodnené, lebo odvolací súd sa vôbec nezaoberal otázkou nevyhnutnosti a primeranosti zásahu do ústavou garantovaného vlastníckeho práva. Citujúc čl. 3 Základných princípov CSP, dovolateľka argumentovala tým, že bez ohľadu na inštitút koncentrácie konania, z už dôkazov predložených žalobcami, ktoré samo o sebe vyvracali ich tvrdenie v žalobe, súdy nižších inštancií ak by postupovali ústavne komfortným postupom posudzovania zásahu, museli by jednoznačne dospieť k záveru, že rozsah zriadeného vecného bremena je neprimeraný. S odkazom na judikatúru najvyšších súdnych autorít (nález z 12. septembra 1996 PL. ÚS 37/95, nález z 26. januára 2011 PL. ÚS 19/09) dôvodila, že splnenie podmienky nevyhnutnej miery závisí od súbežného splnenia oboch požiadaviek, teda od zásahu do vlastníctva, iba ak je nevyhnutný, ktorý možno vykonať iba v ústavou dovolenej miere, ktorá vyžaduje, aby zásah do vlastníctva nemal väčší rozsah ako je nevyhnutné. Tiež, aby netrval dlhšie ako je nevyhnutné, ktorá podmienka sa týka iba núteného obmedzenia vlastníctva, nie vyvlastnenia. Uvedené podporuje aj rozsiahla judikatúra týkajúca sa zásahu do vlastníckeho práva napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/160/2020 z 22. júla 2020, rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo 2977/2009 z 23. mája 2021, sp. zn. 22Cdo 2357/2012 zo 16. augusta 2013. V kontexte uvedeného dovolateľka podotkla, že vecné bremeno má čo najmenej zaťažovať vlastníka pozemku a má vytvárať neprimeranú výhodu vo forme neprimerane pohodlného prístupu pre oprávneného z vecného bremena. Súdom priznaný rozsah vecného bremena žalobcom v skutočnosti vytvára neprimeranú výhodu na úkor žalovanej. Skutočnosť, že sa žalovaná nezúčastnila a nevyjadrila, nemôže byť na jej ťarchu v tom, že by súdy nižších inštancií nevykonali test zásahu do vlastníckeho práva, ktorý im vyplýva priamo z čl. 20 ods. 4 ústavy a ktorý je povinný vykonať každý orgán rozhodujúci o zásahu do vlastníckeho práva. Aj z predložených dôkazov žalobcami je podľa názoru dovolateľky zrejmé, že ak by súd postupoval zákonným a ústavne podmieneným postupom, tak by dospel k záveru, že navrhovaný rozsah zásahu je neprimeraný. Napokon podotkla, že opísaným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04; čl. 2 ods. 3 Základných princípov CSP; čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd). Navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť

odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že žalovaná do vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania súdom prvej inštancie neuplatnila voči nim žiadne z prostriedkov procesnej obrany. Súd nižších inštancií preto vychádzali z nesporných tvrdení a dôkazov protistranou. Nebolo povinnosťou súdu robiť „protistranu“ žalobcom. V slobodnej spoločnosti je vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich zanedbaním či podcenením ich môžu strácať. Zistené skutkové okolnosti súdom prvej inštancie, nemôžu byť dovolacím dôvodom v zmysle § 420 CSP. Tvrdenia žalovanej vo vzťahu k postupu súdu prvej inštancie preto neobstoja. Žalobcovia sa nestotožnili s námietkami uplatnenými voči postupu odvolacieho súdu. Napadnuté rozhodnutie nenapĺňa atribúty prekvapivého rozhodnutia v zmysle judikatúry najvyšších súdnych autorít. Prípustnosť uplatneného dovolacieho dôvodu nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie spočívalo na nesprávnych právnych záveroch (R 54/2012, R 24/2017). Z práva na spravodlivý proces nevyplyva, aby sa súd stotožnil s právnymi predstavami a názormi sporovej strany, rozhodol v súlade s jej požiadavkami. Rovnako nevyplyva ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Navrhli dovolanie odmietnuť. Uplatnili si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

11. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces vo všeobecnosti treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/140/2019, 4Cdo/120/2019).

13. Pojem procesný postup bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

14. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že predmetom sporu bolo zriadenie vecného bremena in rem v prospech žalobcov spočívajúceho v práve prechodu a prejazdu vo vyznačenom rozsahu dielov č. X, X, X, X a X o celkovej výmere vecného bremena v rozsahu 259 m² o šírke 6,25 m v súlade s geometrickým plánom č. 1514/21 vyhotoveným spoločnosťou GEOMAP2 s. r. o. dňa 13. apríla 2021, autorizačne overeným dňa 17. júna 2021 pod G1-1230/21 W.. C. K. a to na pozemku registra „C“ parcelného č. XXXXX/X zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1564 m² zapísaného pre k. ú. O., obec J.-mestská časť O., okres J. W., na LV č. XXXX evidovanom Okresným úradom Bratislava. Súd nižších inštancií v spore vychádzali z preukázaného vlastníckeho práva sporových strán, ako aj zo skutkových tvrdení žalobcov z dôvodu, že žalovaná nepoprela ich skutkové tvrdenia o tom, že im obom znemožnila akýkoľvek prístup k ich nehnuteľnostiam a to cez jej pozemok. V súlade so sudcovskou koncentračnou zásadou civilného sporového konania a dôkaznou povinnosťou sporovej strany (§ 153 a § 150 CSP), odvolací súd sa stotožnil s ustáleným skutkovým stavom súdom prvej inštancie, ako aj s jeho záverom o splnení zákonných podmienok pre zriadenie vecného bremena. Z dôvodu nespornosti skutkových tvrdení uvádzaných žalobcami, dokazovanie nebolo vykonávané a sudy nižších inštancií vychádzali len z predložených listinných dôkazov žalobcami. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva ako sa odvolací súd vysporiadal s uplatnenými námietkami žalovanou v odvolaní, v rámci ktorých žalovaná namietala neprimeranosť a nevyhnutnosť zásahu do jej vlastníckeho práva. V tejto súvislosti tvrdila, že žalobcovia počas 13 rokov ju ani raz nevyzvali na rokovanie o zriadení vecného bremena, i napriek tomu, že mali vedomosť o tom, že k prechodu a prejazdu cez jej pozemok nemali zákonné, ani zmluvné právo prechodu a prejazdu. Nesúhlasila s názorom súdu, že predmetný pozemok je určený na parkovanie. V zmysle platného územného plánu hlavného mesta je pozemok určený na realizáciu viacpodlažnej zástavby obytného územia. Nesúhlasili taktiež so záverom, že by jedinou prístupovou komunikáciou k nehnuteľnosti žalobcov bol pozemok žalovanej. V tejto súvislosti namietala nedostatočne zistený skutkový stav, vzhľadom k tomu, že žalobcovia, ako aj ich susedia a aj záchranné zložky majú prístup t. j. prechod a prejazd na ich pozemok aj v súčasnosti a to cez pozemok parcelného č. XXXXX/X zapísaný na LV č. XXXX k. ú. J. - mestská časť O., ktorý je vo vlastníctve hlavného

mesta, ktorý aj svojho času používali.

15. Dovolateľka v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietala náležité neodôvodnenie primeranosti a nevyhnutnosti zásahu do jej vlastníckeho práva v súvislosti so zriadením vecného bremena v prospech žalobcov, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces vo vzťahu k aplikácii ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka a čl. 20 ods. 4 ústavy. V tejto súvislosti dôvodila, že sudy nižších inštancií neprihliadali na ustálenú judikatúru najvyšších súdnych autorít a len stroho prevzali tvrdenia žalobcov o primeranosti a minimálnom a v nevyhnutnom rozsahu zásahu do jej vlastníckeho práva. Napadnuté rozhodnutie považovala za prekvapivé, čím bolo porušené právo na predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. Podotkla, že posudzovanie nevyhnutnej miery zásahu do vlastníckeho práva vyplýva z ústavy a je povinnosťou každého súdu alebo orgánu, ktorý rozhoduje o obmedzení vlastníckeho práva navrhovaný zásah primerane posúdiť a podrobiť návrh testu akceptability zásahu do vlastníckeho práva, s ohľadom na posúdenie primeranosti a nevyhnutnej miery rozsahu zásahu. Napadnutý rozsudok považovala za arbitrárny, lebo odvolací súd sa s otázkou týkajúcou sa posudzovania primeranosti a nevyhnutnosti zásahu do jej vlastníckeho práva nezaoberal.

16. V preskúmvanej veci hodnotiaca úvaha odvolacieho súdu nezodpovedá zásadám formálnej logiky, z jeho odôvodnenia rozhodnutia nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym posúdením. I napriek viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkovým stavom odvolacím súdom (§ 442 CSP), odvolací súd má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), preto konštatuje, že v danom prípade k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP došlo. Len všeobecné konštatovanie o neuplatnení prostriedkov procesnej obrany alebo procesného útoku žalovanou, vzhľadom na zásadu koncentrácie, nesplňa náležité vysporiadanie sa s uplatnenými podstatnými námietkami žalovanou v odvolaní. K primeranosti a nevyhnutnosti zásahu sudy nižších inštancií neuviedli žiadne konkrétne skutkové okolnosti rozhodné pre zriadenie vecného bremena v rozsahu 259 m², ktorý rozsah v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z ustanovenia § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP žiadnym spôsobom neodôvodnili. Zároveň nezohľadnili, že žalobcovia okrem pozemku žalovanej na prechod k ich nehnuteľnostiam používajú aj pozemok parcelného č. XXXXX/X zapísaný na LV č. XXXX, k. ú. J.-mestská časť O. vlastnícky patriaci hlavnému mestu.

17. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavného súdu“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

18. Formálne a obsahové náležitosti rozhodnutia odvolacieho súdu sú upravené v ustanovení § 393 CSP. Popri tejto všeobecnej úprave umožňuje ustanovenie § 387 ods. 2 CSP odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa môže obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Táto forma spĺňa požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutia z pohľadu práva na spravodlivé konanie. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre dovolateľa (Števček, M., Ficová S., Baricová, J., Mesiarkinová, S.,

Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C.H. Beck, 2016, 1296 s.).

19. Nadväzujúc na uvedené dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie odvolacieho súdu nespĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne nezakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že arbitrárnosť i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne, ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

20. Podľa čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

21. Podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje. Vývlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

22. Podľa čl. 2 ods. 1 a 2 Základných princípov CSP ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

23. Podľa čl. 3 ods. 1 Základných princípov CSP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

24. V danom prípade i napriek nesplneniu dôkaznej povinnosti žalovanej v konaní pred súdom prvej inštancie, kedy súd vo veci samej rozhodol len na základe skutkových tvrdení žalobcov a nimi predložených dôkazov, bez vykonaného dokazovania, odvolací súd mal v zmysle § 387 ods. 3 CSP povinnosť vysporiadať sa s uplatnenými podstatnými námietkami v odvolaní. Opodstatnenosť namietaného rozsahu do zásahu vlastníckeho práva žalovanej, nevyhnutnosť a primeranosť ujmy z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva. Pri zriadení práva vecného bremena je potrebné v každom jednotlivom prípade vždy dbať na to, aby právo vlastníka bolo obmedzené iba v nevyhnutnej miere, ak je vo verejnom záujme, na základe zákona a za primeranú náhradu. S ohľadom na ústavou garantovanú ochranu vlastníckeho práva bolo preto povinnosťou súdov posúdiť možnosť zriadenia vecného bremena v takom rozsahu, aby zaťažovalo vlastníka pozemku čo najmenej, lebo vecné bremeno nemá vytvárať neprimeranú výhodu pre oprávneného z vecného bremena.

25. Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 Základných princípov CSP) a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozhodnutie vo veci Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

26. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že konanie je zaťažené existenciou vady zmätočnosti spočívajúcou v porušení práva na súdnu ochranu v takej intenzite, majúcej za následok porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 2 ods. 1 a Základných princípov CSP v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru), čím je daná nielen prípustnosť, ale aj dôvodnosť podaného dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

27. Podľa § 455 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu.

28. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne prejednať a rozhodnúť o podanom odvolaní žalovanej.

29. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

30. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.